

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

Л. С. БАБІНЕЦЬ, В. В. БІЛОЧИЦЬКА

**ГІПЕРТОНІЧНА ХВОРОБА
У ПОЄДНАННІ З ОБЛІТЕРУЮЧИМ
АТЕРОСКЛЕРОЗОМ НИЖНІХ КІНЦІВОК:
гемодинамічні і вегетативні особливості,
вибір антигіпертензивного лікування
в амбулаторній практиці**

Навчально-методичний посібник

Львів
Видавець Марченко Т. В.
2023

УДК: 616.12-008.331.1-06:616.13-007.272-085.225.2]-02:612.13

Б 12

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Тернопільського національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
(протокол № 14 від 23.11.21 р.)*

Рецензенти:

Завідувач кафедри терапії і сімейної медицини ФПО Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України, д-р мед. наук, професор **М. В. Гребеник**

Завідувач кафедри загальної практики-сімейної медицини та внутрішніх хвороб Харківського національного медичного університету, д-р мед. наук, професор **Л. М. Пасієшвілі**

Бабінець Л. С., Білочицька В. В.

Б 12 Гіпертонічна хвороба у поєднанні з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок: гемодинамічні і вегетативні особливості, вибір антигіпертензивного лікування в амбулаторній практиці : навчально-методичний посібник / Л. С. Бабінець, В. В. Білочицька – Львів : Видавець Марченко Т. В., 2023. – 192 с.

ISBN 978-617-7937-50-9

У навчально-методичному посібнику висвітлено актуальні аспекти ведення хворих із гіпертонічною хворобою у коморбідності з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок після реконструктивних операцій у сімейній (амбулаторній) медицині, а також наведено дані літературних і наукових джерел і матеріали власних досліджень. Представлено оптимізовані рекомендації щодо комбінацій базисних антигіпертензивних препаратів в амбулаторній практиці для пацієнтів з гіпертонічною хворобою у поєднанні з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок після оперативних втручань на основі вивчення особливостей центральної і периферичної гемодинаміки, стану вегетативної нервової системи і згортальної системи крові.

Автори сподіваються, що матеріали навчально-методичного посібника бути цінними для широкого кола фахівців-практиків у галузі медицини – лікарів загальної практики-сімейних лікарів, терапевтів, кардіологів, хірургів, реабілітологів, спеціалістів фізичної реабілітаційної медицини, а також для науковців у цих галузях, для лікарів-інтернів і студентів старших курсів медичних вузів.

УДК: 616.12-008.331.1-06:616.13-007.272-085.225.2]-02:612.13

***Відтворення цієї книги чи якоїсь її частини заборонено без письмової згоди видавництва.
Будь-які спроби порушення авторських прав переслідуватимуться у судовому порядку.***

ISBN 978-617-7937-50-9

© Бабінець Л. С., Білочицька В.В., 2023
© Видавець Марченко Т. В., 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	7
ВСТУП	9
ГЛАВА 1. Огляд літератури	13
1.1. Сучасні погляди на стратифікацію кардіоваскулярного ризик при гіпертонічній хворобі і коморбідних станах	13
1.2. Ремоделювання серцево-судинної системи при атеросклерозі та артеріальній гіпертензії.....	19
1.3. Аналіз сучасних антигіпертензивних препаратів та вимоги щодо лікування артеріальної гіпертензії.....	27
ГЛАВА 2. Клінічна характеристика пацієнтів і методи дослідження	41
2.1. Клінічна характеристика хворих на ГХ із ОАНК.....	41
2.2. Методи дослідження хворих на ГХ із ОАНК.....	52
2.2.1. Загально-клінічні, лабораторні й антропометричні методики	52
2.2.2. Інструментальні методики дослідження пацієнтів із ГХ і ОАНК.....	53
2.2.3. Методи статистичного аналізу результатів дослідження	58
2.3. Характеристика запропонованих лікувальних комплексів і програм реабілітації	59
ГЛАВА 3. Згортальна та фібринолітична система крові у хворих на гіпертонічну хворобу, поєднану з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок	64

ГЛАВА 4. Визначення типу гемодинаміки пацієнтів із гіпертонічною хворобою у поєднанні з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок після реконструктивних оперативних втручань	72
ГЛАВА 5. Взаємозв'язок центральної гемодинаміки та стану вегетативної нервової системи у хворих на гіпертонічну хворобу у поєднанні з ОАНК.....	87
ГЛАВА 6. Зміни гемодинаміки у хворих на гіпертонічну хворобу у поєднанні з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок після реконструктивних операцій під впливом різних комбінацій базисних антигіпертензивних препаратів	95
6.1. Аналіз впливу комбінації β-адреноблокатора карведілолу та діуретика гідрохлортіазиду у групі ГХ+ОАНК при гіперкінетичному та еукінетичному типах ЦГ з превалюванням симпатичної нервової системи.....	96
6.2. Результати впливу комбінації інгібітора АПФ лізиноприлу та АК амлодипіну на гемодинаміку у хворих на ГХ + ОАНК при гіпер-, еу- та гіпокінетичному типах ЦГ з превалюванням симпатичної нервової системи.....	103
6.3. Місце антагоністів рецепторів ангіотензину ІІ телмісартану та діуретика гідрохлортіазиду у лікуванні хворих на ГХ+ОАНК.....	110
6.4. Порівняльна оцінка досліджуваних комбінацій антигіпертензивних базисних препаратів у хворих на ГХ+ОАНК після реконструктивних операцій на судинах нижніх кінцівок	117
6.5. Антигіпертензивна терапія у хворих на АГ+ОАНК із еукінетичним і гіпокінетичним типом ЦГ та превалюванням парасимпатичної нервової системи	124
ЗАКЛЮЧЕННЯ.....	133
ВИСНОВКИ	158
ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	161
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	162
СПИСОК ВЛАСНИХ ПУБЛІКАЦІЙ АВТОРІВ.....	188

Шановні та дорогі колеги!

Одним із важливих завдань лікаря первинної медичної допомоги (ПМД) України (лікаря загальної практики-сімейного лікаря, дільничних терапевта і педіатра) є ведення пацієнтів, які підписали декларації на медичне обслуговування даним лікарем. Частим діагнозом таких пацієнтів є артеріальна гіпертензія та її ускладнення і коморбідні стани.

Автори посібника поставили перед собою завдання оптимізувати рекомендації щодо комбінацій базисних антигіпертензивних препаратів в амбулаторній практиці для пацієнтів з гіпертонічною хворобою у поєднанні з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок після оперативних втручань на основі вивчення особливостей центральної і периферичної гемодинаміки, стану вегетативної нервової системи і згортальної системи крові.

У посібнику висвітлено дані порівняльного аналізу клінічних, лабораторних та інструментальних параметрів пацієнтів з гіпертонічною хворобою залежно від наявності супутнього облітеруючого атеросклерозу нижніх кінцівок, а також стану згортальної системи крові у хворих на дану коморбідну патологію. Автори представили встановлені ними особливості центральної та периферичної гемодинаміки, вегетативної регуляції у пацієнтів з гіпертонічною хворобою у поєднанні із захворюваннями периферичних артерій нижніх кінцівок з урахуванням рівня і поширення оклюзії, а також виконаної реконструктивної операції.

Важливою частиною посібника є наукове обґрунтування ефективності застосування комбінації інгібітора АПФ лізіноприлу і антагоніста кальцію амлодипіну на параметри центральної і периферичної гемодинаміки, стан вегетативної регуляції при гіперто-

нічній хворобі у поєднанні з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок після реконструктивних оперативних втручань. Також висвітлено вплив комбінації $\alpha 1\beta$ -адреноблокатора карведілолу і діуретика гідрохлортіазиду на центральну і периферичну гемодинаміку, структурно-функціональний стан серця у таких хворих.

Практична новизна представленого матеріалу у розробці алгоритму використання комбінації антагоніста рецепторів ангіотензину II телмісартану і діуретика гідрохлортіазиду при амбулаторному веденні пацієнтів з гіпертонічною хворобою (ГХ) у коморбідності з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок (ОАНК) після реконструктивних операцій.

У реальному житті часто довірений лікар ПМД самостійно формує план лікування і реабілітації таких пацієнтів, організовує його реалізацію. На етапі, коли система охорони здоров'я України переживає процес становлення системи ПМД, левову долю відповідальності за проведення лікування і реабілітації пацієнтів із гіпертонічною хворобою у коморбідності з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок після реконструктивних операцій, їхню своєчасність і адекватність покладається на лікаря ПМД.

Перед Вами навчально-методичний посібник щодо актуальних питань ведення хворих із гіпертонічною хворобою у коморбідності з облітеруючим атеросклерозом нижніх кінцівок після реконструктивних операцій у сімейній (амбулаторній) медицині, у якому наведено дані літературних і наукових джерел, а також матеріали власних досліджень. Автори сподіваються, що запропонована інформація буде цінною для практичної медицини.

Матеріали, викладені у науково-практичному посібнику, можуть бути цінними для широкого кола фахівців-практиків у галузі медицини – лікарів загальної практики-сімейних лікарів, терапевтів, кардіологів, хірургів, реабілітологів, спеціалістів фізичної реабілітаційної медицини, а також для науковців у цих галузях, для лікарів-інтернів і студентів старших курсів медичних вузів.

*З повагою і найкращими побажаннями,
автори посібника*

Навчальне видання

**БАБІНЕЦЬ Лілія Степанівна
БІЛОЧИЦЬКА Вікторія Вячеславівна**

**ГІПЕРТОНІЧНА ХВОРОБА У ПОЄДНАННІ
З ОБЛІТЕРУЮЧИМ АТЕРОСКЛЕРОЗОМ
НИЖНІХ КІНЦІВОК:
гемодинамічні і вегетативні особливості,
вибір антигіпертензивного лікування в амбулаторній практиці**

Навчально-методичний посібник

Підп. до друку 10.12.2021 р.
Формат 60x84/16. Папір друк. № 2. Гарнітура PeterburgC.
Умовн. друк. арк. 11,16. Наклад 100 прим.

Видавець Марченко Т. В.
м. Львів-53, 79053, Україна, тел. +38 (050) 370-19-57
e-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції: серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України.

Надруковано у друкарні видавця Марченко Т. В.